

ΕΝΟΤΗΤΑ 11

Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης - Παραπληροφόρηση

A1.

1 - γ, 2 - ε, 3 - β, 4 - α, 5 - δ, 6 - ι, 7 - θ, 8 - στ, 9 - ζ, 10 - η

A2.

αξιοπιστία - β, κοινωνός - γ, εκλαϊκευμένος - α, ανυποψίαστος - γ, μεροληπτικός - β, επιφυλακτικότητα - α, υποβάθμιση - β, εξακριβωμένος - γ, ανυποχώρητος - γ, συκοφαντία - α, ακεραιότητα - β, διασύνδεση - β, επιδίωξη - β, αποτύπωση - γ, κατευθυνόμενος - α.

A3.

ΟΡΘΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ: τεκμηριωμένη πληροφόρηση, βασίζεται σε πραγματικά γεγονότα, ενδελεχής έλεγχος πηγών, έχει αντικειμενικότητα.

ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ: παραποίηση αλήθειας, τεχνητή συναισθηματική φόρτιση, κατασκευασμένες ειδήσεις, ετεροκατεύθυνση, διασπορά διαστρεβλωμένων ειδήσεων, εξυπηρέτηση σκοπιμοτήτων.

B1.

Η **διάχυση** της πληροφορίας από και προς όλο τον κόσμο, που στις μέρες μας είναι εφικτή χάρη στην πρόοδο της τεχνολογίας και την **πληθώρα** των επικοινωνιακών **διαύλων**, θα ενισχύσει την **πολυφωνία** σε ιδέες και απόψεις και θα διευκολύνει την **πρόσβαση** του πολίτη στη δημόσια πληροφόρηση. Ακόμη, θα ανοίξει τις πόρτες του δυσκίνητου δημόσιου τομέα, βελτιώνοντας την αποτελεσματικότητα των εργασιών του. Η κοινωνία μας μπορεί να **μετεξελιχθεί** στην κοινωνία της **διά βίου** μάθησης, στο πλαίσιο της οποίας η εκπαιδευτική διαδικασία θα συντροφεύει τον πολίτη στο σύνολο του επαγγελματικά ενεργού του βίου, έτσι ώστε το άτομο να μπορεί να ανταποκρίνεται σ' ένα διαρκές **εναλλασσόμενο** περιβάλλον. Στον τομέα των επιχειρήσεων, η εισαγωγή πλήθους εφαρμογών και η εξέλιξη των τεχνολογικών **αυτοματισμών** θα συμβάλει στη μείωση των κοστολογίων, στην αύξηση της παραγωγής και της παραγωγικότητας, στην οικονομική **μεγέθυνση** και στη βελτίωση των κερδών.

B2.

1. **Συνυποδηλωτική γλώσσα:** θα παραμείνει ένα οχυρό
Λειτουργία: Προσδίδει γλαφυρότητα, παραστατικότητα, εντείνει το ενδιαφέρον, προκαλεί συγκινησιακή φόρτιση.
2. **Εξακολουθητικός Μέλλοντας:** θα παραμείνει
Λειτουργία: Αναδεικνύεται ο διαρκής στο μέλλον σημαντικός ρόλος της εφημερίδας.
3. **Ρηματικός τύπος που εκφράζει βεβαιότητα :** Εκεί βρίσκεται το ζήτημα.
Λειτουργία: Μέσω της οριστικής εκφράζεται βεβαιότητα, γεγονός που κάνει το κείμενο πιο πειστικό.
4. **Υποτακτική σύνδεση** προτάσεων: Σε κάθε μέρος του κόσμου, όπου η πολιτική είναι ζωντανή, παρατηρεί κανείς ότι οι εφημερίδες αποδοχής και κύρους, είναι πηγές πνευματικού πλούτου, ενημέρωσης, τεκμηρίωσης και γνώσης.
Λειτουργία: ο λόγος γίνεται πιο πυκνός και σύνθετος, αναδεικνύονται οι επιμέρους σχέσεις μεταξύ των συνδεδεμένων στοιχείων.
5. **Διαρθρωτική λέξη/φράση που να δηλώνει προσθήκη:** αλλά και
Λειτουργία: Προστίθεται emphaticά το ότι η εφημερίδα ασκεί κριτική σε στερεοτυπικές αντιλήψεις εκτός του ότι ελέγχει την εξουσία.
6. **Ασύνδετο σχήμα:** ο υπερασπιστής του ορθού λόγου, ο τόπος των επιχειρημάτων, η αρένα της κριτικής, το κύριο πεδίο καλλιέργειας του λόγου

Λειτουργία: η απόδοση του νοήματος αποτυπώνεται συσσωρευτικά, επιταχύνεται ο ρυθμός, το ύψος είναι απλό και άμεσο.

7. **Φράση που δηλώνει δυνατότητα:** οι λέξεις θα μπορούν να διεκδικούν την αυθεντική σημασία τους
Λειτουργία: Δείχνει ότι η εφημερίδα μπορεί να αναδείξει την πραγματική σημασία των λέξεων για να φανερώσει έτσι τα πλεονεκτήματά της.
8. **Αυτούσια λόγια:** οι άνθρωποι θα λένε: «ζήτω η εφημερίδα!»
Λειτουργία: Προσδίδεται ζωντάνια, αληθοφάνεια και πειστικότητα στο κείμενο.
9. **Σχόλιο μέσω επιρρηματικού προσδιορισμού:** δίκαια
Λειτουργία: Σχολιάζεται θετικά η δίκαιη υπεροχή της εφημερίδας μέσω του επιρρηματικού προσδιορισμού που εκφράζει τρόπο.
10. **Μετοχή που λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός και εκφράζει σχόλιο:** απλοποιημένου και ισοπεδωμένου κόσμου
Λειτουργία: Σχολιάζεται ο σύγχρονος κόσμος στον οποίο αποδίδονται αρνητικά χαρακτηριστικά.

B3. i.

- α. Πιο συναισθηματικά φορτισμένο είναι το ΚΕΙΜΕΝΟ 1. Αυτό αποδεικνύεται με τις εξής γλωσσικές επιλογές:
 - Συνυποδηλωτική γλώσσα (πχ. Σκουπίδια, λοιπόν, μας ταΐζει η τηλεόραση)
 - Ερωτήματα (πχ. Υπήρξε κανένα ολοκληρωτικό ή αυταρχικό καθεστώς που να διασώθηκε επειδή είχε υπό τον απόλυτο έλεγχό του τα μέσα μαζικής ενημέρωσης; Κατάφεραν τα μέσα να αλώσουν τοπικές ή εθνικές κουλτούρες που ήθελαν να αντισταθούν;)
 - Λέξεις/φράσεις με συναισθηματική φόρτιση (π.χ. η πολιτική βία, ο καταναγκασμός)
- β. Παρά το γεγονός ότι και το κείμενο 2 περιέχει κάποια στοιχεία που προκαλούν συναισθηματική διέγερση, δεν είναι τόσο έντονα φορτισμένο όσο το κείμενο 1. Κι αυτό γιατί:
 - Κυριαρχεί η αναφορική λειτουργία της γλώσσας
 - Αξιοποιείται το γ' ρηματικό πρόσωπο
 - Χρησιμοποιείται πιο λόγιο λεξιλόγιο (πχ. καταπίστευμα, διανύεται, αφελληνισμού) και λιγότερο συναισθηματικά φορτισμένες λέξεις.

B3. ii.

1 - γ. Αιτιολόγηση: «**Ετσι τουλάχιστον υποστηρίζει** η Επιτροπή Πολιτών που οργάνωσε εκδήλωση για να επισημάνει την απδία που προκαλούν στο κοινό ορισμένα τηλεοπτικά προγράμματα.», 2 - β, 3 - α.

B4. α.

Σε παγκόσμια κλίμακα, ο αριθμός των φύλλων που πωλούνται πέφτει κατά μέσο όρο 2% κάθε χρόνο.

B4. β.

Τίποτα δε συμβολίζει καλύτερα τη σύγχυση που επικρατεί στον Τύπο, ο οποίος βρίσκεται αντιμέτωπος με μείωση της κυκλοφορίας του. Η πτώση αγγίζει, πλέον, και τα έντυπα αναφοράς... σε σημείο που....

B4. γ.

[...] κάποιοι αναρωτιούνται μήπως ο Τύπος ανήκει στο παρελθόν, μήπως είναι ένα μέσο ενημέρωσης της βιομηχανικής εποχής που απειλείται με εξαφάνιση.

1. Σε παγκόσμια κλίμακα, ο αριθμός των φύλλων που πωλούνται πέφτει κατά μέσο όρο 2% κάθε χρόνο, σε σημείο που κάποιοι αναρωτιούνται μήπως ο Τύπος ανήκει στο παρελθόν, μήπως είναι ένα μέσο ενημέρωσης της βιομηχανικής εποχής που απειλείται με εξαφάνιση.

2. Σε παγκόσμια κλίμακα, ο αριθμός των φύλλων που πωλούνται πέφτει κατά μέσο όρο 2% κάθε χρόνο. Η εκδοχή που (λογικά) θα προκαλούσε το ενδιαφέρον του αναγνώστη να το διαβάσει είναι η αρχική, δηλαδή, αυτή που περιλαμβάνει το διαπλεκόμενο σχόλιο, την είδηση και το ευδιάκριτο σχόλιο τρίτου προσώπου. Αυτό, γιατί με το σχόλιο του δημοσιογράφου δίνεται με άμεσο και συναισθηματικά φορτισμένο τόνο το θέμα που απασχολεί τον συντάκτη του κειμένου και με το οποίο ο ίδιος επιδιώκει να απασχολήσει/προβληματίσει τον αναγνώστη: η μείωση, δηλαδή, της κυκλοφορίας του έντυπου Τύπου. Στη συνέχεια, ακολουθεί η απαραίτητη - για την τυπική ενημέρωση του δέκτη - παράθεση της πληροφορίας και, τέλος, η παράθεση του ευδιάκριτου σχολίου τρίτου προσώπου έρχεται να ενισχύσει πληροφοριακά και συναισθηματικά την παρεχόμενη είδηση, επιβεβαιώνοντάς την. Δεκτές όλες οι απαντήσεις εφόσον είναι λογικά και γλωσσικά τεκμηριωμένες.

B5.

1. Είδος σύνδεσης: Διαδοχική υπόταξη.

Σύνδεσμοι που το δηλώνουν: **να** υποχωρεί (βουλητική πρόταση), **ενώ** εξαπλώνεται... (χρονική πρόταση), **που** θεωρεί (αναφορική πρόταση), **ότι** τίποτα δεν είναι... (ειδική πρόταση), **από το να μην** προδώσει... (βουλητική πρόταση), **να** δουλέψει... (βουλητική πρόταση), **για να** βελτιώσει... (τελική πρόταση).

Πρόθεση πομπού: να παραθέσει αναλυτικά τις σκέψεις του σχετικά με τις προσπάθειες των σύγχρονων εφημερίδων να βελτιώσουν την ποιότητά του περιεχομένου τους. Παράλληλα, να αναδείξει τις λογικές σχέσεις που συνδέουν τις προτάσεις.

Ύφος: πολύπλοκο, σύνθετο, σοβαρό, επίσημο.

2. Είδος σύνδεσης: Ασύνδετο σχήμα.

Σημεία στίξης που το δηλώνουν: **κόμματα** μέσω των οποίων ενώνονται **οι μετοχές:** μειώνοντας..., στοιχηματίζοντας..., προτείνοντας..., πηγαίνοντας..., παρουσιάζοντας..., πηγαίνοντας....

Πρόθεση πομπού: ο πομπός επιδιώκει να επιταχύνει τον ρυθμό του λόγου, παραθέτοντας συσσωρευμένες πληροφορίες σχετικά με τις μεθόδους με τις οποίες οι συντάκτες των εφημερίδων προσπαθούν να βελτιώσουν το περιεχόμενο του τύπου.

Ύφος: ζωντανό, άμεσο, προφορικό, παραστατικό.

3. Είδος σύνδεσης: Παρατακτική σύνδεση.

Σύνδεσμοι που το δηλώνουν: **και** η φύση του διαλόγου...

Πρόθεση πομπού: Να μεταδώσει με απλό τρόπο άμεσα και με σαφήνεια το μήνυμα, με στόχο την πληροφόρηση του δέκτη αναφορικά με τη σχέση ποιότητας πληροφορίας και της φύσης του διαλόγου των πολιτών.

Ύφος: Απλό, άμεσο, λιτό, οικείο.

Γ1.

i. β, ii. α

Γ2.

α. Συναισθήματα:

Τίτλος 1: ηρεμία και ενθουσιασμό για τη συμμετοχή των πολιτών.

Τίτλος 2: φόβος, αποδοκιμασία, ένταση, ανησυχία

Τίτλος 3: αίσθηση αντίστασης, διάθεση για κινητοποίηση

β. Εικόνα γεγονότος

Τίτλος 1: Δείχνει την κινητοποίηση ως πράξη συλλογικής έκφρασης, χωρίς βία ή ένταση.

Τίτλος 2: Εστιάζει στην αναστάτωση και όχι στο μήνυμα των διαδηλωτών.

Τίτλος 3: Παρουσιάζει τη διαδήλωση ως έκφραση δημοκρατικού δικαιώματος και ηθικής ευθύνης.

γ. Θα επέλεγα ως πιο αντικειμενικό τον 1ο τίτλο επειδή:

- Εστιάζει στο γεγονός χωρίς να αξιολογεί τα κίνητρα ή τις συνέπειες.
- Δεν χρησιμοποιεί λέξεις όπως «χάος», «αδικία» ή «παρέλυσαν» που έχουν έντονη συναισθηματική φόρτιση και αποτελούν σχόλιο.

δ. Σκοπιμότητα:

Τίτλος 1: Να διατηρήσει κοινωνική ηρεμία, να ενημερώσει για το γεγονός.

Τίτλος 2: Να υποβαθμίσει τη σημασία του γεγονότος και να προκαλέσει αρνητικά συναισθήματα για τους διαδηλωτές.

Τίτλος 3: Να υιοθετήσει υπέρ των διαδηλωτών στάση, να ξεσηκώσει/κινητοποιήσει.

Γ3. α.

...4. ... Συνεπώς, σήμερα, περισσότερο από ποτέ, η υπεύθυνη και ανεξάρτητη δημοσιογραφία αναδεικνύεται σύμμαχος της δημοκρατίας απέναντι στην παραπληροφόρηση, την πόλωση και τον αυταρχισμό.

...1. ... Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, παρά τις συχνές επικρίσεις που δέχονται, αποτελούν αναντικατάστατο θεμέλιο της δημοκρατικής λειτουργίας.

...3. ... Ταυτόχρονα, μέσα από τον ελεύθερο και πλουραλιστικό δημόσιο λόγο, ενισχύεται η συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, ενώ παράλληλα προάγεται η λογοδοσία και η διαφάνεια στη λειτουργία των θεσμών.

...2. ... Σε μια εποχή όπου η πληροφόρηση είναι ταυτόχρονα άμεση και πολυεπίπεδη, αυτά διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαφώτιση των πολιτών, στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης και στον έλεγχο της εξουσίας.

Γ3.

β.

Χωρία που δείχνουν τον επικαιρικό χαρακτήρα του άρθρου:

- α. Σε μια εποχή που
- β. Σήμερα, περισσότερο από ποτέ

Γ3. γ. Τίτλος (ενδεικτικά)

- ΜΜΕ: Οι άγρυπνοι φρουροί της Δημοκρατίας.
- Η δύναμη της αλήθειας στην υπηρεσία της Δημοκρατίας.
- Η ενημέρωση θεμέλιο της Δημοκρατίας.

Γ4.

1 - γ, 2 - δ, 3 - α, 4 - β.

Δ1.

1 - γ, 2 - γ, 3 - β, 4 - α

Δ2. α.

Είδος αφηγητή: Ετεροδιηγητικός

Χωρίο: «Δέκα χρόνια που δουλεύει στην «Αλήθεια» εξακολουθεί να μιλάει στον πληθυντικό στον ιδιοκτήτη της ...»

Αιτιολόγηση: Ο αφηγητής δεν είναι πρόσωπο της ιστορίας, δεν είναι δραματοποιημένος, αφηγείται σε γ' ρηματικό πρόσωπο από εξωτερική οπτική γωνία.

Γιατί επελέγη αυτός ο τύπος αφηγητή; Για να προσδώσει αντικειμενικότητα στην αφήγηση.

Εστίαση: Μηδενική με αφηγητή παντογνώστη.

Χωρίς: «... μόνο και μόνο για να τον κρατάει σε απόσταση ...», «Έτσι προτίμησε να κλείνει το στόμα του και να συμβιβάζεται με τις επιθυμίες του ιδιοκτήτη.»

Αιτιολόγηση: γνωρίζει περισσότερα από τους ήρωες και αποδίδει ακόμα και ενδόμυχες σκέψεις ή συναισθήματα.

Γιατί επελέγη αυτού του είδους η εστίαση; Για να αποδώσει τους χαρακτήρες, τις σκέψεις, τα κίνητρά τους, ώστε να γίνουν απόλυτα κατανοητές οι ενέργειες και οι επιλογές τους στον αναγνώστη.

Δ2 .β.

1ος Αφηγηματικός τρόπος: Αφήγηση

Λειτουργία: Υπηρετεί το «ξετύλιγμα» της ιστορίας, μαθαίνουμε τόπο, χρόνο, πρόσωπα, γεγονότα της ιστορίας.

2ος Αφηγηματικός τρόπος: Διάλογος

Λειτουργία: Προσδίδει ζωντάνια, αμεσότητα, θεατρικότητα και αναδεικνύει τους χαρακτήρες, το ήθος, τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους.

Δ2. γ.

1. «**δέκα χρόνια** που δουλεύει» 2. «Μάλιστα **τελευταία** ανακατωνόταν όλο και περισσότερο»

[«πολύ **γρήγορα** όμως ήρθε σε σύγκρουση»]

Δ2. δ.

1. «άξεστος» 2. «πατσαβούρα» 3. «ξεβράκωτες φωτογραφίες»

Δ3.

Σημαντικοί παράγοντες που, κατά τη γνώμη μου, εμποδίζουν τους δημοσιογράφους να επιτελέσουν σωστά το καθήκον τους είναι οι οικονομικές πιέσεις, η εξάρτηση από πολιτικά ή επιχειρηματικά συμφέροντα και ο φόβος απώλειας της εργασίας. Αυτοί οι παράγοντες περιορίζουν την ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητα, οδηγώντας συχνά σε απόκλιση από την πραγματικότητα, παραπληροφόρηση και αλλοίωση της αλήθειας προς όφελος ισχυρών κύκλων.

Ε1.

1. καταχωρίσει 2. παρεισφρέουν 3. περιθάλλουν 4. συνέβη 5. στενοχώρια 6. υποθάλλει 7. αθλητίατρου 8. ανέργων 9. δυστυχήματα 10. παραμονή.

ΣΤ.

β. καθοδηγούνται